

Savarona Yatı

Savarona Yati

Savarona, Amerika Birleşik Devletleri'nde Brooklyn köprüsünü yapan mühendis John Roebling'in torunu Emily Roebling Cadwallader tarafından Almanya'nın Hamburg şehrinde, Blohm und Woss tersanesine yaptırılmıştır. Bayan Cadwallader'in siparişi ile 29 Temmuz 1930 tarihinde yatın yapımına başlanmış, Savarona 28 Mart 1931 tarihinde denize indirilmiştir. Bu gemi sahibine 4 milyon dolara mal olmuştur. Bayan Cadwallader, servetinin önemli bir bölümünü peş peşe üç büyük yat yaptırmak için kullanmıştır. Bu yatların hepsine de, uzun boyunlu, siyah tüylü bir Afrika kuğusundan esinlenerek Savarona adı konmuştur. Atatürk'ün yatı Savarona bunlardan üçüncüsüdür. Bugüne kadar inşa edilen kraliyete ait olmayan en büyük ve dünyanın dördüncü büyük yatı olan Savarona'nın içi antika meraklısı sahibinin isteği doğrultusunda dünyanın dört bir yanından getirilmiş özel ve tarihi eşyalarla zenginleştirilmiştir. Gemi, denize indirildikten sonra Temmuz 1931 'e kadar Hamburg'ta kalarak donatımı tamamlanmış, Ocak 1932'de Bayan Cadwallader ve konukları ile Hamburg'tan hareketle Güney Amerika'ya gitmiş, üç ay bu sahillerdeki limanlarda kalarak Bermuda Adası üzerinden 17 Mayıs 1932'de Hamburg'a dönmüştür. ABD Hükümeti, Savarona için neredeyse gemi yapım bedeli kadar gümrük vergisi istemiştir. Bu vergiyi ödemeyen Bayan Cadwallader, Savarona'yı Amerikan limanlarına sokamamıştır. Pahalı gümrük vergisi nedeniyle yat satılığa çıkarılmış, ancak döneminin en lüks yatı olması nedeniyle, fiyatını karşılayabilecek alıcı çıkmamıştır. Bu nedenle 1938'e kadar Alman ve İngiliz limanlarında alıcısını beklemiştir. O sırada, eski bir gemi olan Ertuğrul gemisi, Türkiye'de devlet yatı olarak kullanılıyordu. 1938 yılında Kral VII. Edward İstanbul'u ziyaret ettiğinde Ertuğrul'da Mustafa Kemal Atatürk'ün konuğu olmuştu. Eski geminin bacasından dökülen kurum Edward'in beyaz giysilerini öylesine kirletmiştir ki Atatürk Ertuğrul'u hurdaya göndermiş ve yeni bir devlet yatı araştırılması için emir vermiştir. Yapılan araştırmalar sonucu Savarona yatının alınmasına karar verilmiştir. Yat maliyetinin çok altında bir fiyata 1 milyon dolara Türk Hükümeti'nce alınmıştır. Ancak Alman tekniğinin bir harikası olan Savarona'yı elinden kaçırmak istemeyen Almanya, Krupp firmasının desteği ile Savarona Yatı'na haciz koyar. Fakat daha sonra, Atatürk'e karşı büyük sempatisi olan Amerika'nın o zamanki başkanı F. Roosevelt, Savarona Yatı'nın üzerindeki Almanya'nın koymuş olduğu hacizin en kısa zamanda kaldırılarak, Türkiye'ye satılmasını; aksi hâlde o sıralarda, New York Limanı'nda bulunan ünlü Alman transatlantiğinin haczedileceğini Hitler'e bildirir. Sonunda Almanya haczi kaldırarak, Savarona'nın Hamburg Limanı'ndan çıkmasına izin verir. 24 Mart 1938'de Devletçe Cumhurbaşkanı yatı olarak alınan Savarona'ya İngiltere'nin Southampton limanında merasimle Türk bayrağı çekilir. Burada Londra Büyükelçisi Ali Fethi Okyar ile Ankara'dan gelen heyet gemiyi teslim almıştır. Savarona, teslim alındıktan sonra yaklaşık iki ay Almanya'da kalmış ve döşemelerinde bazı tadilat yapılmıştır. Savarona yatı, Atatürk'ün hastalığının ağırlaştığı dönemde, 1 Haziran 1938'de İstanbul'a geldi ve aynı gün saat 15.30'da Atatürk yata geçti. Atatürk: "Bir çocuk oyuncağını bekler gibi bu yatı beklemiştim." dediği Savarona'da ancak yedi hafta geçirebildi. 25 Temmuz 1938'de Dolmabahçe Sarayı'ndaki hasta odasına taşınana kadar Savarona'da

hükümet toplantıları düzenlendi, Romanya Kralı Carol dahil olmak üzere önemli konukları ağırladı. Savarona, Atatürk'ün ölümünden sonra da Cumhurbaşkanlığı yatı olarak kullanılmış, II. Dünya Savaşı'nda Kanlıca Koyu'nda koruma altına alınmıştır. 2 Temmuz 1951 'de okul gemisi olarak kullanılmak üzere Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na devredilmiştir. Aynı zamanda devlet Büyüklerini ve yabancı devlet adamlarını kabul edecek şekilde hazır tutulmuştur. Atatürk'ün kaldığı daire ise aynen korunmuştur. 1979' da bir yangın geçiren Savarona, onarımını müteakip görevini sürdürmüştür, 27 Temmuz 1986'da ise hurdaya çıkarılmıştır. Ancak özel bir firma, yatı 49 yıllığına kiralamış ve tadilat yaptıktan sonra turizm sektöründe hizmete sokmuştur. Gemi, 124 metre boyunda 15.8 metre genişliğindedir. Mazot ile çalışır, 4 kazan ve bir yardımcı kazan ile 7200 beygir gücünde çift pervaneli iki türbin makinası mevcuttur. Çektiği su 6 metre derinliğinde olup 6130 ton ağırlığındadır. Hızı 18 mil, ekonomik yolu 13.5 mildir.

Cemal AVCI

KAYNAKÇA

ÇOKER, Fahri, **TCG Savarona ile Akdeniz ve Adriyatik'te 78 Gün**, Ankara 2001.

<http://www.mysavarona.com/description.php>

<http://www.denizce.com/savarona.asp>

<http://www.kultur.gov.tr>

<http://www.mysavarona.com/history.php>

KOCATÜRK, Utkan, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi**, Ankara 1988.

MATEL, Raşit, **Atatürk ve Donanma**, İstanbul 1966.

ŞAHİNGİRAY, Özel, **Atatürk'ün Nöbet Defteri: 1931-1938**, Ankara 1955.

23/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/savarona-yati/?pdf=3382> adresinden erişilmiştir